

Ishaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredništvo in upravniki
prosveti:
2657 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXI. Chicago, Ill., četrtek, 13. septembra (Sept. 13), 1928. STEV.—NUMBER 215

Nove metode v proizvodnji spravljajo rudarje ob delo

Priganjanje igra precejšnjo vlogo, da se krči število zaposlenih rudarjev na antracitnem polju.

Wilkes-Barre, Pa. — Proizvedba trdega premoga v letu 1927 je bila okoli 80,000,000 ton. Poprečna proizvodnja v letih od 1921 do 1925 je bila 77,650,000 ton. Leta 1926 je bilo proizvedenih 85,000,000 ton trdega premoga, kar se je hitelo s proizvodnjo zaradi stavke. Tako visoka proizvodnja trdega premoga je nekaj izrednega.

Proizvodnja v letu 1927 je bila normalna, dasiravno so rudarji delali manj ur v premovalnih delih in je bilo zaposlenih manj število rudarjev. Lasko leto, ko je bilo precejšnje število rudarjev doma, so stopili v akcijo ljudje, ki so priporočali, da naj ljudstvo porabi več trdega premoga. Ti ljudje so zaslužili dobro, kajti pobirali so denar od trgovcev, klubov in drugih, da so delali reklamo za uporabo trdega premoga. Reklamni bobni za uporabo trdega premoga je pel povsod. Obdržavani so bili banketi, konvencije in kongresi, da se razširi uporaba trdega premoga.

Statistika o proizvodnji trdega premoga pove s številkami, da je bila ta reklama popolnoma nepotrebna v letu 1927. Rudarji niso bili brez dela, ker se je uporabilo manj premoga, ampak zato, ker so družbe uvedle nove metode pri proizvodnji. Rudarji so morali delati hitreje in hitreje in v sicer zato, da so sami sebe spravili ob delo.

Proizvodnja je bila normalna in najbrž bode tudi letos. Ako se bo zopet akrcilo število delavcev in ur v premovalnih delih in število zaposlenih rudarjev, bodo rudarji vedeli, da so zopet nove priganjanjske metode v modi, ki prekose celo one iz leta 1927. Reklamni aparat za uporabo več trdega premoga ni bil drugače kot podjetniška zvijača, da rudarji ne opazijo tako hitro, da so uvedene nove priganjanjske metode, ki stanejo iz njih več dela, ne povečajo pa njih zaslužka.

MOSKVA RASTE KOT KALIFORNJSKO MESTO OB ČASU ZLATE MRZLICE.

Mesto zdaj potrebuje 50 milijonov galon vode na dan, v dva in dvajsetih letih jo pa bo rabilo trikrat toliko.

New York, N. Y. — Vesti o nasti in razširjenju Moskve, glavne mesta Rusije, kličejo v spomin rast ameriških mest Los Angeles in Detroit. Vesti o rasti Moskve je prinesel v Ameriko J. Andronov, predsednik Kamikova, predmestja Moskve. Andronov pravi, da bo uprava Moskve zgradila vodovod od rek Volga in Kama, ki tečeta 75 milj od Moskve, da bo mesto prekrnjeno z vodo. Zdaj porabi Moskva 50,000,000 galon vode na dan, toda leta 1950 jo bo potrebovalo trikrat toliko na dan.

Provincija Moskva potrebuje letos 155,000,000. Ena četrtina od te vode pojde za izobrazbo, majna vsota za upravo, ves ostali denar pa za industrije in izboljšanja.

Elektrika ju ubila. — Charles Dougherty in Jeff Anderson sta v nedeljek delala na popravilih električne zveze z radiom in pri tem prišla v dotiko z električnim tokom, ki ju je ubil.

Barbarizem napram zamorcom na jugu

Dva mladoletna dečka obsojena na smrt, ko je bila iz njih izsiljena izpoved z brutalnimi sredstvi.

New York, N. Y. — Tednik, ki ga izdaja Narodno društvo za napredek zamorskega ljudstva pripoveduje o barbari podivjanosti napram zamorskim dečkom na jugu. Dva dečka v starosti od 14 in 18 let sta bila obsojena na smrt potem, ko so iz njih izsilili izpoved z grožnjami elektroprodukcije, zapiranjem v temne celice in z brutalnim pretepanjem.

Robert Bell in Grady Swain sta bila obtožena, da sta vtopila nekega belopoltnega dečka. Komaj je bil Grady aretiran, so ga takoj premikastili z jermenom, ki je imel jekleno zaponko. Nato so ga hitro odvedli v ječo v Little Rocku. — Roberta so imeli zaprtega do njegove obravnave v temni celici, v katero ni prihajal solnični žarek.

Minili so tedni, preden je odvetnik videl enega izmed dečkov. Izpovedala sta, da sta bila tepena z jermenom iz sirove kože, ki je bil štiri čevlje in pol dolg in tri palce širok. Oba dečka sta se morala sleči in leči na tla, jetnikar, ki je tehtal 225 funtov, ju je pa preklinjal, pretepal in suval.

Ko sta bila dečka parkrat dobro pretepana, njunih sorodnikov in prijateljev ni bilo blizu, sta bila dečka podvržena tretji preizkušnji. Iz zapučenih, pretepanih in brezmožnih otrok je bila izpoved izsiljena. Ravno tisti brutalni šerif, ki je tepel in suval otroka, je sestavil listo za porotnike, s katere so bili porotniki izbrani. Sodnik je odklonil odločitev obravnave, ko je odvetnik zahteval, da se obravnava odloži na kasnejši čas, ker ni bilo prič pri obravnavi.

Obtožbe je bil tudi dvajsetletni brat Gradyja. Njegovo obleko so že namočili z oljem, da bi ga linčali, a deček je srečno utekel svojim mučiteljem in se od tedaj skriva po šumah. Očetu Roberta so krščanski belopoltniki zagrozili, da mu z dinamitom poženejo hišo v zrak. Bežal je iz države.

Tako ravna z zamorci na jugu v letu 1928 po Kr. r. Narodno društvo za napredek zamorskega ljudstva je dalo dve sto dolarjev, da se krijejo stroški za priziv na višjo instanco. Ako bi te pomoči ne bilo, bi bila dečka že najbrž sežgana z elektriko do smrti.

PREMOŽENJE ZAPUŠČENO MACKI.

Taka je bila poslednja volja stare device.

Boston, Mass. — 82-letna gdca. Charlotte Sutton je zapustila trem mackam \$9,000, dasiravno ima Boston precejšnje število gladnih delavskih otrok. Taka zadnja volja ne more biti drugača kot izbruh bolnih človeških možganov.

Novo ležišče zlate rude v Novi Mehiki.

Columbus, N. Mex. — V hribih nad Columbusom so našli zlato rudo in to malo mestece ob meji Mehike je polno prospektorjev. Ruda je neki zelo bogata; prva ocenitev izkazuje za \$4872 čiste zlato na tono rude. Naval zlatolaskalcev je zelo pomagal prebivalcem Columbusa, ki so že bili v taki bedi, da so jim hoteli prodati hiše valed zaostalega davka.

Samomor radi smrti svoje žene.

East St. Louis, Ill. — Ray Caskey se je v tork večer ustrelil v svojem stanovanju radi žalosti za svojo ženo, ki mu je pred enim mesecem umrla.

POMILOSTIVNE-NI ZAKON V NEMČIJI UČINKUJE

Predlogo za pomiloščenje so sestavili in predlagali socialistični poslanci v nemškem parlamentu.

Berlin, Nemčija. — Veliko političnih kaznjencev je zapustilo ječe, ker so socialisti sestavili in predlagali zakon, ki je postal veljaven dne 17. julija.

Sedanjí pomiloškinski akt odpravlja vse kazni, ki so bile dosedaj izrečene, a obsojenci jih še niso presedeli. Pomiloščenci so tudi oni, ki so kršili vojaške zakone pred dnem 1. oktobra leta 1920. Pomiloškinski zakon krivi kazni, ki so jih izrekli državna in provinčialna sodišča. Obtožnice, ki so bile dvignjene proti grešnikom, ki so grešili pred dnem 1. januarja leta 1928 bodo zavržene.

Izključeni od pomiloščenja so veleizdajci in izdajalci vojaških tajnosti radi dobička, pa zločini proti človeškemu življenju. Kazni zaradi teh zločinov se znižajo za polovico. Ječa s trdim delom je izpremenjena v zaporno kazen. Jetniške kazni za nedolžne čas se izpremene v sedem let in pol zapora.

Ko je državni zbor sprejel pomiloškinsko postavo, je sprejel tudi resolucijo, v kateri priporoča provinčialnim oblastem, da izkažejo milost kaznjencem, ki so izvršili hudodelstva iz ekonomske potrebe. Provinčialne lokalne vlade zdaj upoštevajo lokalna pomiloščenja za zločine, ki so bili izvršeni po vojni zaradi pomanjkanja in gladovanja.

Socialistični kancelar Herman Mueller je poslal lokalnim vladam obvestilo, v katerem izjavlja, da narodna vlada ne želi, da se izvršujejo smrtni obsodbe. Kjerkoli so bile smrtni obsodbe izrečene, naj se izvršitev smrtnih kazni odloži.

PRIZADEVANJE KOMPANIJ ZA NAPRTANJE VEČ DELA TKALCEM JE ZAMAN.

Stavka tkalcev traja že več kot šest mesecev.

Pawtucket, R. I. — Tkalcí pri Darlington kompaniji so delali pri treh stavbah. Nekega dne je pa tovarniško vodstvo prišlo do zaključka: "Ako tkalci delajo pri teh stavbah, kakaj bi ne delali pri štirih in nato se jim lahko mežda od kosa zopet zníža." Vodstvo je obracalo, tkalci so pa obrnili, ko jim je vodstvo sporočilo svoj sklep. Zastavkali so in v tovarni so obstale stavbe, tkalci so pa ostali doma. Minilo je šest mesecev. Kompanija je povabila tkalce po šest mesecev na delo, kajti mislila je, da so zadosti sestradani in se bodo z veseljem vrnili na delo. Ko so tkalci izvedeli, da tovarniško vodstvo še vedno vztraja pri zahtevi, da delajo pri štirih stavbah, so tkalci soglasno sklenili, da se ne vrnejo na delo, ampak ostanejo doma.

Kompanija je najela stavko-kaze, misleča, da pojde z njimi. A glej ga zlomka, tudi stavko-kazi ne marajo delati pri štirih stavbah.

20 ubitih pri koliziji na Češkem.

Dunaj, 12. sept. — Ena največjih železniških nesreč v Čehoslovakiji se je pripetila večeraj zjutraj pri postaji Saitz blizu Lundenburga, kjer je valed nemarnosti kretničarja po imenu Fabica ekspresni vlak zadel na vlak. Trije vozovi ekspresa so bili popolnoma demolirani in 20 potnikov je bilo na mestu ubitih ter 21 težih in okrog 50 lahkih ranjenih.

Španski diktator hlači novo revolto

4000 oseb aretiranih, med temi tudi delegatje delavskega kongresa. Trije generali zapleteni.

Pariz, 12. sept. — Španska policija je večeraj planila v vse kote dežele in aretirala okrog 4000 revolucionarjev, ki so baje pripravljali puč za četrtek, ko se ima praznovati v Madridu in po vsej Španiji petletnica diktature generala Primo de Rivero.

Kakor poročajo iz Madrida, je bila zarota odkrita večeraj zjutraj v Barceloni. Aretirani so trije generali in veliko število vojaških častnikov, dalje več poslancev in vsi člani eksekutivnega odbora komunistične stranke.

V Madridu je bilo aretiranih 350 oseb, med temi tudi vsi delegatje kongresa delavskih strokovnih unií. Večje število vojakov komunističnega mišljenja je v zaporu. Diktator Primo de Rivera je odredil ostro cenzuro za časopise in brošjavke. Snoč je diktator konferiral z generalnim štabom armade. Vojaška posadka v Madridu, kolikor je zveste vladi, je pripravljena za akcijo.

V Ženevi meščarjlo za nemško Porenjo

Garancije, ki jih Francija zahteva, vključujejo tudi, da Nemčija ne sme misliti na unijo z Avstrijo.

Ženeva, 12. sept. — Briandov odgovor Nemčiji na njen apel za izpraznitev Porenja je sicer zelo poparil nemške delegate na skupščini Lige narodov v Ženevi, ni pa ustavil privatnih razgovorov med vodilnimi glavami glede tega vprašanja.

Tajne konference so na dnevnem redu in razgovor se v glavnem suče okoli garancij, ki jih mora Nemčija dati, in če jih sploh mora dati, ako hoče, da zavezniki čete takoj odidejo iz Porenja. Kolikor je znano, zahteva Francija sporazumno z Anglijo, da mora izpraznjeno Porenje še dolgo let ostati pod mednarodnim nadzorom; dalje se mora Nemčija odreči pridružitvi Avstrije in dati mora izrecne garancije Poljski glede svojih novih mej na vzhodu.

Glavni problem izpraznitve je seveda denar. Nemčija mora plačati velik del vojne odškodnine v naprej. Dawesov načrt plačevanja je treba spremeniti. To pa je v tesni zvezi z vojnimi dolgovi in zato bo tudi Amerika morala imeti besedo pri tej zadevi. Anglija in Francija bi najrajši videli, da Nemčija naravno veliko posojilo v Ameriki, nakar naj plačuje Američanom namesto zaveznikom in Amerika se naj briga za nemški denar.

Nov motor na olje preizkušan.

London, 12. sept. — Royal Automobile klub je večeraj preizkusil nov motor, ki je bil iznajden v Nemčiji. Motor bo revolucionarni oljno in avtomobilsko industrijo, ako se obnese. Prva poskušnja se je obnesla. Motor, ki so ga instalirali na truck, je vlek 20 ton teže 50 milj daleč. Novi motor žge surovog olje in ne potrebuje magneta niti karburatorja. Iznajditelj pravi, da bo gorivo stalo 75 odstotkov manj kot gazolin in vozilo lahko obratuje z eno tretjino stroškov običajnega avtomobila.

Rockfordova letalna potujeta domov.

Kopenhagen, 12. sept. — Bert Hassell in Parker Cramer, ki sta bila pred dvema tednoma rešena v divjinah ledene Grenlandije, potem ko sta tamkaj prišla po ponesrečenem poletu iz Amerike na Švedsko v letalu "Greater Rockford," sta se večeraj ukrcala na parnik v Godthaabu, odkoder potujeta domov.

LEGISLATIVNI PROGRAM NEW-YORŠKIH UNIÍ

Želi omejitve za izdajanje sodnijskih prepovedi, izboljšanje odškodninskega zakona, en dan počitka v sedmih dnevih in še druge za delavce koristne zakone.

Albany, N. Y. — Strokovno organizirano delavstvo v New Yorku in drugih vzhodnih državah pripravlja legislativni program za bodočo legislativno sejanje. Delavstvo po predvsem zahtevalo, da se izdajanje sodnijskih prepovedi ob času stavk tako omeji, kot se je to zgodilo v državi Wisconsin. Državna sodišča ne smejo izdati sodnijske prepovedi, dokler se ne zalajajo argumenti obeh strank. Vrhtega zahteva delavstvo odpravo pogodb politega kučka.

Newyorško delavstvo in delavstvo v drugih vzhodnih državah želi, da se izpremeni tudi odškodninski zakon. Delavstvo zahteva, da se zavarovanje odzame privatnih zavarovalnim družbam in se ustanovi državni odškodninski sklad, kot ga imajo v državi Ohio. Dalje delavstvo priporoča pomnoženje nastavljenih varnostnih inšpektorjev. En dan počitka v tednu za vse delavce. Strogo izvajanje zakona za osemurno delo v tovarnah, v katerih delajo delavke. Omejitve koncesij za posredovalnice za delo, ki v mnogih slučajih izstanejo iz bresposelnih delavcev zadnje groše, a dela jim ne prekrbje.

Program je obširen. Toda koliko bo sprejetega je drugo vprašanje, kajti v legislaturi imajo večino demokratje in republikanci, ki v volilni kampanji obljubijo vse, ako so izvoljeni, pa predlagajo in sprejmejo malo zakonov v korist delavnega ljudstva, pač pa imajo pred očmi vedno bizniške interese.

DOPIŠOVALNA ŠOLA ZA ZADRUŽNIKE.

Odpria se bo v New Yorku.

New York, N. Y. — Kooperativna liga odpre letos v jeseni za združnične dopisovalni šolski tečaj. Dopisovalni šoli bo načeloval Colston E. Warne z univerze v Pittsburghu, avtor knjige "Consumers Cooperative Movement in Illinois" (Zadružno gibanje konsumentov v Illinoisu). Podučevalci se bodo naslednji predmeti: Bizniška angleščina, bizniška matematika, elementarno knjigovodstvo, razširjeno knjigovodstvo, sestavljanje bilance, zgodovina in principi konzumnega združništva. Informacije glede šole podaja Kooperativna liga, šte. 167 W. 12th St., New York.

Dopisovalna šola je bila ustanovljena za dijake in delavce, ki ne morejo obiskovati združničnih šol, ki so v raznih krajih dežele.

Verniki ne stopi.

Chicago. — V ponedeljek večer je nastal pretep zunaj zamorske cerkve na vogalu 56 ceste in Stewart ulice. Pastor John Harvey je dejal policiji, da so pretep povzročili mladi belopoltni fantje, ki so metali kamenje na vernike, kadarkoli so ti prišli peti kako cerkveno pesem. Par oseb je bilo ranjenih in so jih morali odpeljati v bolnico. Poklicana je bila policija, ki je aretirala več razgrajčev.

Otok umri radi opeklin.

Chicago. — Petletna Margaret Forcalone je v tork umrla v okrajni bolnici radi opeklin, katere je dobila prejšnji dan, ko se ji je vnela obleka v kuhinji svojega stanovanja, 2223 Taylor street.

Televizijon predvaja govoreče filme

Prva demonstracija radiodrame izvršena z najboljšim uspehom.

Schenectady, N. Y. — Dne 11. septembra je bila izvršena v laboratoriju General Electric Company prva praktična poskušnja z radiodramo. Televizijon kombiniran z radiom je uprizoril na daljavo jasno vidne scene in osebe v prizorih so govorile glasno, razločno in s perfektno sinhronizacijo. Bil je govoreči film, ki je bil med igranjem sproti oddajan po radiovalovih in istočasno je bil predvajan na televizijskem aparatu na drugem koncu poslopja. Poskus je uspel nad vsa pričakovanja in General Electric Co. je naznaila takoj po demonstraciji, da pride zadevni aparat kmalu na trg.

Uprizorjena drama je bila "The Queen's Messenger," kratka enodejanka, ki je bila spisana pred tridesetimi leti. Televizor—sprejemni aparat televizijona—je podolgasta škatla, na vrhu katere je majhno arclo, v katerem odseva oder in vse, kar se vrši na odru. Čuje se, da tak televizor ne bo stal več kakor \$200. V teku igranja v oddajni sobi je stala pred vsakim igralcem televizijska kamera, obenem pa je radioparat rekordiral govorjenje in sleherni šum.

Rudarji v Illinoisu glasujejo o pogodbi

Nova pogodba z znižano mendo je na referendumu članstva.

Springfield, Ill. — Splošno glasovanje rudarjev v 12. distriktu njihove unije United Mine Workers glede nove pogodbe z lastniki rogov je bilo v teku zadnja dva dni, 11. in 12. septembra. Rudarji glasujejo, če sprejmejo novo mezdno lestvico ali ne. Lestvica daje znižano mendo za \$1.40 dnevno od prejšnje plače. Nova pogodba bo veljala prihodnja štiri leta, ako bo sprejeta. Voditelji unije v 12. distriktu so prepričani, da člani sprejmejo novo pogodbo z veliko večino.

Medtem je prišla vest iz Indiane, da se je tamojšnja konferenca zastopnikov unije in lastnikov premogovnikov razbila.

Klanovci v Indiani proti Smithu.

Indianapolis, Ind. — Klanovska organizacija je na delu, da oživi med svojimi bivšimi privrženci spet zanimanje zanjo. Klanovci nudijo svojim bivšim članom posebne dispense, da jih zainteresirajo v svoje aktivnosti kaj toliko časa, da bodo končane predsedniške volitve.

Glavni namen Klanovcev, ki skušajo reorganizirati svojo organizacijo, je boj proti predsedniškemu kandidatu demokratske stranke, katerega mislijo poraziti v državi pri jesenskih volitvah. V ta namen sklicujejo sestanke svojih privržencev, kateri se večinoma vrše v gozdovih, zapadno od Indianapolisa. Vatop na te sestanke imajo samo člani klanovske organizacije in njih pristaje.

Požar v poslopu oglaševalne družbe.

Chicago. — V tork zjutraj je nastal iz neznanega vzroka vzrok ogenj v poslopu General Highways System Co., oglaševalne tvrdke, ki je napravil za \$25,000 škodo. Ogenj je bil najbrž podtaknjen.

Bus iz Los Angelesa v New York.

New York. — Dne 11. t. m. je prišel prvi avtobus iz Los Angelesa v New York. Voznja, nadaljša z busom na avetu do danes, je trajala pet in pol dneva. Bus bo redno vozil med Pacificom in Atlantikom.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narodna: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Ciero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inostranstvo \$9.00.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

3537-55 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

158

Datum v oglepu n. pr. (Aug. 31-1928) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnem potekla naročnina. Poslovite se pravočasno, da se vam ne ustavi list.

VREDNOST POGODB ZOPER VOJNO
V SEDANJI DRUŽBI.

Minilo je nekaj tednov, ko so velesile podpisale Kelloggovo pogodbo proti vojskovanju v Parizu. Na čebre je bilo porabljenega tiskarskega črnila, da se ta dogodek primerno proslavi in državnikom, ki so podpisali ta pakt, primerno pokadi.

Vonj kadila se še ni razkidal in še draži v nosnicah, ko prihaja francoski zunanji minister pred ligo narodov in pove, ker vojna nevarnost še grozi, da ne more Francija umakniti svojih čet z območij ob reki Reni.

Podal je tudi razloge za svojo trditev. Rekel je, da ima Nemčija sto tisoč mož močno armado, ki jo lahko vsak trenutek pomnoži. Omenil je tudi ogromen industrijski razvoj Nemčije. S pomočjo te ogromne industrije, lahko Nemčija oboroži svoje številne legije v najkrajšem času.

Končno je francoski minister Briand prislonil eno in sicer zelo nerodno Rusiji. Rekel je, da samo ena država v Evropi ni članica lige narodov. To je država, ki je pri volji napraviti gledališko gesto za popolno razorožitev. Ta država je podpisala pogodbo zoper vojskovanje v Parizu. Toda zoper katero vojno?

Za tem je nadaljeval: "Tu je ene vrste vojna, ki se smatra za sveto za to ljudstvo in to je, da se prisilijo vsa ljudstva priznati njih zapopadenje resnice. Ali je ta vojna bolj spoštovanja vredna, kot druge vojne? Mogoče, toda oni, ki se bodo vpirali, jo bodo pronašli ravnotako strašno in krvavo." Tako Briand pred ligo narodov, ko je prišel čas, da Francija umakne svojo armado iz Porenja.

Vse to je Briand vedel, ko so se diplomatje zbrali v Parizu, da podpišejo Kelloggovo pogodbo in se napesejo ob slavi kot največji ljubitelj svetovnega miru. Briand je molčal. Prišel je še le govoriti, ko se je zavedel, da je ves svet, v kolikor ga pošteno misli in ne prikriva svojih misli, kadar govori, pričakoval, da Francija umakne svojo armado iz Renske. Zakaj ni Briand tega takoj povedal? Za to, ker je diplomat, to je človek, ki nekaj drugega misli, kot njegov jezik govori.

Pokojni dr. Adler je nekoč na Dunaju dejal na velikem ljudskem shodu: "Kaj je diplomat? Breznačeln lump!" Zdi se, da je dr. Adler zadel s svojo izjavo v črno.

Ako res Nemčija lahko mobilizira v najkrajšem času par milijonov svojega ljudstva in ga izpremeni v vojno mašino, tedaj je vsak razumen človek prišel do spoznanja, da tistih par francoskih regimentov, ki jih ima Francija ob območjih reke Rene, ne bodo zadržali invazije nemške vojne mašine. Ako Francija ni razvila svoje industrije po vojnem času v tistem obsegu kot Nemčija, je to njena krivda. Imela je za razvoj industrije na razpolago več sredstev kot Nemčija, kajti Francija je prejemale vojne kontribucije, Nemčija jih je plačevala. Ako je Francija zaostala v industriji, je dokaz, da ima v industriji slabe in bornirane voditelje, ki se ne marajo ničesar naučiti od drugih narodov.

Stvar z Rusijo je malo drugačna, kot jo je prikazal Briand. Rusija ni ona sila, ki ogroža svet z vojno, da mu vsili svoje nazore, ampak je ona sila, ki se ima bati vpada od nazadnjakov vsega sveta, ki bi radi Rusijo razdelili med sabo kot prekmorsko kolonijo. Popolnoma logično je, da Rusija predlaga razorožitev vsega sveta. Ako bo ves svet razorožen, tedaj se ji ni treba bati nepričakovane vpada od nazadnjaških sil. Zgodovina pove, kako so razni nazadnjaki podpirali razne Kolčake, Judnike, Denikine in druge, ki so hoteli za vsako ceno zopet naprtati ruskemu ljudstvu carizem in tako zadržati napredek v Rusiji.

Ako se Briand brani, da francoska armada zapusti območja ob reki Reni, tedaj ima za to svoje vzroke, katerih pa kot diplomat ne pove. Njegov glavni vzrok je menda ta, da Nemčija pomaga prehranjevati, oblačiti in oboroževati del francoske armade. Obenem pa obdržati veliko in dobro oboroženo stalno armado v mirnem času, kajti dokler človeška družba priznava kapitalističen način blagovne produkcije in distribucije za najvišjo gospodarsko modrost, toliko časa postoji nevarnost vojne kljub vsem sklenjenim in podpisanim pogodbam zoper vojno.

Briand je s svojo izjavo pred ligo narodov nekaj priznal, kar ni hotel priznati in sicer to, da je kapitalizem povzročitelj vojn in da mirovne pogodbe nimajo nobene vrednosti, dokler človeška družba prizna kapitalistični gospodarski red. In to priznanje je tudi nekaj vredno!

VESTI IZ NASELJIN

Javnosti v vednost.

Pittsburgh, Pa. — Tukaj se je pripetilo nekaj, kar bo zanimalo slehernega delavca in člane Slovenske narodne podporne jednote, in zato na kratko podam javnosti sledeča dejstva.

Dne 3. maja tega leta so odšli od tu v Rusijo trije Hrvati, dva samca, eden pa oženjen, s soprogo in tremi otroci. Vsi skupaj so odšli v Rusijo z namenom, da tam dočakajo srečo, kajti čitali so v čikaškem "Radniku", da je tam, v Rusiji, vsega dovolj, da je življenje lažje, da se dobi zemljo zastonj.

Predno je naša skupina, ki jo tu opujem, odpotovala v Rusijo, so mogli ti naši rojaki v New Yorku pri neki ruski agenciji založiti par tisočakov dolarjev. To je bila namreč garancija za blago in menda za zemljišča. Sedaj pa se je tu doznalo, ko so naši rojaki prišli na mesto, v Rusiji, v neko šumo, da niso dobili tega, kar jim so agenti in list "Radnik" obljubili. Ko so srečno dospeli v Rusijo, so dobili kajpak dovolj zemlje, pa žago in sekuro — in klop mesto postelje. Za hrano so dobili kruh, spečen iz zrn solnčnih rož. "Tu je šuma, pa delajte kakor veste in znate."

Pravijo, da so tam hudi vetrovi in suša; dežja da ni bilo 4 mesece. Še celo kruha iz zrn solnčnih rož ni bilo dovolj. Tako je, da so se ti naši trije možaki trudili in mučili par mesecev — pa so se lepo vrnili v Združene države. Odsotni so bili od dne 12. maja do 30. avgusta, t. l., ko so prišli sem nazaj. Zapravili so vse, kar so si v prejšnjih letih prihranili s trdim delom, pa so bili še toliko srečni, da so imeli še dovolj za pot nazaj v Ameriko. Sedaj pravijo ti trije rojaki, da Amerika je blažena dežela, pri tem pa seveda ne pozabijo preklekati čikaški hruvaški "Radnik" in njegovo upravo in urednike, ki hvalijo nekaj, česar sami niso videli.

Naj omenim, da je veliko naših fantov in družin odšlo v Rusijo in vsi bi se radi vrnili v Ameriko, toda nimajo s čim. Tako je. Ruski mušiki imajo farne zase, ne poznajo pa ameriških komunistov. Da, še celo v tovarnah da se ne more dela dobiti. Sploh da gre bolj alabo ter da je revežev preveč, kot povod drugod. Nihče ne mara za delavca.

Toliko v pojasnilo rojakom glede izseljevanja v Rusijo in o zavajalnih poročilih v omenjenem listu. — Frank Miklačić.

Vabilo za organiziranje Thomas-Maurer kluba.

Cleveland, Ohio. — Naznanja se cenjenemu slovenskemu delavstvu v Clevelandu in okolici, da se sklicuje sestanek za organiziranje Thomas-Maurer kluba. Sestanek se bo vršil v torek, 18. sept., ob 7:30 zvečer, v prostorih Slov. soc. kluba v S. N. domu na St. Clair Ave.

Namen tega sestanka bo: ukrepati kako napraviti delavsko kampanjo bolj živahno. Vprašanje je: Ali bomo delavci še naprej sledili ter podpirali politiko kapitalističnih strank? Ali se bomo organizirali v svoji lastni delavski stranki ter vodili boj proti strankam korupcije ter povzročiteljem miserije?

Kapitalistične stranke so se z vso vno poprijete za ustanovljenje enakih klubov v prid njih. Zastonj je, da jim navadna delavska masa naseda na iluzance, in to v škodo sebi in celokupnemu delavstvu. Zavedno delavstvo po širni Ameriki si je začelo ustanavljati Thomas-Maurer klube in lanje velike uspehe.

Da ne bomo slovenski delavci zadnji, ker Slovenci smo bili vedno med prvimi, kadar se je šlo za katero koristno idejo, upamo, da tudi v tem slučaju ne bomo med zadnjimi.

Apeliramo na vse mišiče Slovence in Slovenke, stare in mlade, ki čutijo, da so izkoriš-

ščani na en ali na drug način, ter želijo izpremembe iz korupcijske korumpirane politike, v družbo poštenosti in blagostanja.

Za odbor: Anton Garden, Louis Zorko, John Krebelj.

Shod soc. stranke v Kansasu.

Arma, Kans. — Sodrugi in somišljeniki se s tem obveščajo, da se gotovo udeležijo shoda socialistične stranke, ki se bo vršil dne 16. septembra ob 2. polnoč v Arma Moose dvorani. Kot glavni govornik nastopi sodrug dr. Bendun.

Dolžnost nas vseh delavcev je, da pohočimo na ta zanimiv in važen shod. Radi tega naj nikogar ne manjka v omenjeni dvorani ob določeni uri na shodu soc. stranke. — Anton Šular.

Šubljav koncert v Little Fallsu.

Little Falls, N. Y. — Rojakom tu in v okolici naznanjam, da se vrši tu v soboto, dne 15. septembra, Šubljav koncert ob 8. zvečer v dvorani Slovenskega narodnega doma, 36 Danube street.

Vljudno vabimo vse rojake in rojakinje od tu in iz bližnje okolice, da se udeležijo koncerta. Izrabite izredno priliko, ki se vam nudi enkrat v življenju. Pokažimo, da nam je slovenska pesem še vedno pri srcu.

Po koncertu bo ples in prosta zabava. Na svidenje 15. sept. ob 8. zvečer! — Poročevalec.

Parlamentarne počitnice v Jugoslaviji

(Izvirno.)

Ljubljana, 20. avgusta 1928. Blagodejen vpliv parlamentarnih počitnic se čuti povsod, kamorkoli stopi človek. Narodna skupščina je bila s kraljevim odlokom pred par dnevi razpuščena. Ministri in poslanci pa so odšli na počitnice, ki so jih brez dvoma težko zaslužili. Narodna skupščina pa se sestane šele prihodnji mesec, jeseni.

Vlada dr. Antona Korošca je z zaključitvijo dovedenega delovanja Narodne skupščine storila precej veliko delo. Predložila je Narodni skupščini v ratifikacijo tolikokrat imenovane Nettunske konvencije. Po dolgih in še precej stvarnih debatah so poslanci akoraj soglasno sklenili, da se konvencije sprejme, kajti Italija postaja že nekoliko nemirna in tudi momentarno ni bilo drugega izhoda, kot da se konvencije sprejme. Kmetstvo - demokratska koalicija je sicer protestirala proti sprejetju konvencij, toda ker je skupščino in skupščinsko razpravo bojkotirala, ni njen odpor proti konvencijam prav nič zalegal.

S sprejetjem teh konvencij pa se je zaenkrat zaključilo tudi delovanje Narodne skupščine v Beogradu. Vlada dr. Korošca je s tem naredila, kar si je želela v svoj program in priznati se ji mora, da ji je šlo vse gladko, ker je opozicija s svojim bojkotom popolnoma omogočila zmago sedanega velesrpkakega režima.

Korošec in Vukičević pa sta sedaj gotovo zadovoljna, kajti tako lahko ni šlo niti Vukičeviću, kakor sedaj naselniku Slovenske ljudske stranke. Vlada kakor tudi opozicijski poslanci so se porazgubili vsak na svoj dom. Prav tako pa si je tudi v čina ministrov vzela počitnice.

Zanimivo je, da je smrt voditelja hrvatskih kmetov, Stjepana Radića, razmajala tudi vezi, ki so bile umetno napravlje ne med hrvatsko kmetasko stranko ter samostojnimi demokrati. Pribičevića v kmetasko - demokratski koaliciji. Pribičevića hočejo izpodrediti in vpliv, ki ga je v KDK imel, polagoma uničiti. To dobro čuti tudi on in pa njegova stranka, ki se tega sveda silno boji.

Sedanje parlamentarne počitnice bodo prileglo ravno prav vsem tem jugoslovanskim politikom, kajti sedaj bodo imeli čas, da bodo lahko dodobra spo-

znali svojo usodo in svojo politiko usmerili tako, da bo to koristilo njihovim interesom.

Tendence Kmetasko - demokratske koalicije so danes v tem pogledu že dokaj jasne in Pribičević brzkone ne bo igral v prihodnjih mesecih v KDK prav posebno velike vloge.

Z razpuščenim parlamentom v Jugoslaviji pa je nastala politična atmosfera tudi čistejša in jasnejša. Vlada je popolnoma dokončala svoje delo in dosegla svoj cilj, ki si ga je postavil bivši ministriki predsednik Velja Vukičević. Opozicija pa se je diskreditirala in se pokazala kot popolnoma nemogoča in res neka v političnem življenju Jugoslavije pomenjajoča. Pozicije vseh strank so nekoliko bolj jasne in čiste kot so bile prej. Radića ni več in vladi zato ni treba imeti velikih skrbi, kajti Radićev naslednik dr. Maček ni nič posebnega in je zato tudi pričakovati, da bo Koroščeva vlada imela lahke roke pri svojem delu za povzdigo srbskega meščanstva v vseh ozirih.

V Beogradu kakor tudi v Zagrebu je v tej dobi zavladalo skoraj popolno zatijanje. Politični krogi so vtihi in valed vročih dni, drugi pa so odšli na Bled, kjer se je nastanil tudi kralj Aleksander. Pričakuje se valed tega, da bo v slučaju kakih važnejših političnih dogodkov padla odločitev na Bledu v Sloveniji, kjer se bo v tem času zgostila vsa politična atmosfera okoli kralja in njegovih prijateljev.

Bled je momentano izhodišče političnega življenja v Jugoslaviji in je tudi zelo verjetno, da bo ostal toliko časa, dokler bodo trajale parlamentarne počitnice in dokler ne bo vnovič zasedala Narodna skupščina v Beogradu. Iz Bleda pa bodo odalej prihajale vse direktive političnih voditeljev, ki se trudijo, da bi svoje pozicije med narodom še bolj utrdili.

Socialistična delavska stranka je v tem boju pridobila precej izkušenj in se bo njena taktika v bodoče usmerila tako, da bo to njej kolikor mogoče bolj koristilo. Predvsem pa je šla sedaj skupno s strokovnimi, gospodarskimi in kulturnimi organizacijami na delo za socializem. Aktivnost njenih članov je postala večja in uspehi, ki se že vidijo, pomenijo, da je to stranka bodočnosti.

Dejansko parlamentarne počitnice ne pomenjajo počitnic, nego le hudo in naporno sicer nevidno borbo za sedanje in nove pozicije. Ljudstvo je že razočarano, ker je še vse ostalo pri starem in zato ne verjame nobeni meščanski stranki. Bude se kmetje, budi se uradništvo in vse, kar je izkoriščano in vrženo v to neizprosno razredno borbo, v borbo za kruh in življenje.

Če bo znala socialistična stranka to razpoloženje z dobrimi dejanji izrabiti, bodo sedanje politične parlamentarne počitnice pomenile velik napredek socializma v Jugoslaviji.

IZ PRIMORJA

Šest tisoč goriških Slovencev se izseli v septembru! Iz Goriče prihaja vest, da se namerava v prihodnjem mesecu izseliti v Ameriko 6000 mladih, krepih slovenskih delovnih ljudi. To pomeni pač, da je gospodarstvo v deželi na robu propada. Prisiljeni so na odhod, beda in lakota jih podita z njihove rodne grude. Slovenci prosijo poneti pri vladi, da bi se zaježilo izseljevanje. Vlada naj poskrbi, da se prično razna že objubljenja javna dela, pri katerih bi morali biti zaposleni v prvi vrsti goriški domačini. Vlada bi morala povpetati strašno škodo, ki jo je napravila poljedelcu letošnja suša, in odrediti pri davkih in drugih dajatvah, da ljudstvo ne bo stradalo in da kmet, ki bo primoran prodati živino valed pomanjkanja krme, ne zapade brežernim spekulantom. Po celi deželi so ljudje pobiti in žalostni, povsod se s strahom vprašujejo: kaj bo? Ako bi hoteli rimski gospodje omejiti pokrajini pomagati, bi to še lahko storili! Ne store pa, ker fašistična politika zasleduje iztrebljenje "drugorodnega" življa.

OPAZOVANJA

Med dvema poloma.

Skoro vsakega lepega dne, če greš med maso, naletiš na ljudi, ki nimajo nobene vere v človeka, razen morda v samega sebe. Nikomur ne zaupa, nikomur ne verjamejo. Vsi ljudje so vsak dan slabši.

Socializem je all right, pravijo, ampak socialisti so grozno za nič. Vsi socialisti so humpu-garji, kruki in prasci.

Krščanska vera je tudi all right, toda duhovni so takisto humpje, vsi od prvega do zadnjega. Amerika je all right, toda Amerikanci so lopovi prve vrste. Stara Avstrija je bila all right, samo Franc Jožef je bil svinja. Tako gredo litanije od a do z.

Nič ne pomislijo, da brez socialistov bi ne bilo socialistične ideje in brez duhovnov bi ne bilo nobene etablirane vere. To, kar ljudje narede, je all right, ljudje sami, kakršni že so in karkoli že delajo, pa so bla, bla, bla...

Bistveno nič boljši niso oni ljudje, ki verjamejo in učijo druge, da je človek že po naturi slab, "k grehu nagnjen" in dober bo šele potem, ko bo "izveličan na drugem svetu." To so mentalni potomci onih obupan-cev, ki so našli "popolno bitje" izven tega sveta. Človek, ki ne

more biti popoln, ima popoln začetnik! Popolnost je v kaj druge, samo pri človeku sme biti, ker to bi bil nupuh! Na ekstremno nasprotno koncu pa imamo anarhiste, sanjajo o popolnem človeku, popoln človek, sama perfektnost, ki bo absolutno svoboden in pravičen. Vsak posameznik bo zaživa, vlada in zakon zase, nihče ne bo nikomur podložan.

Oba ekstrema plavata v zrak in iščeta pravičnejše angelo ljudi. Popolni ljudje — kor popolna izvenčloveševost — se naj gredo solit! Čez sto let ali milijon let bo morda nekdo potreboval nobene države, de ne zakona, ali s tem še ničeno, da bo popoln. Popolno sploh ni nikjer v življenju vseмирju! Vse, kar živi, se razvija, in vse kar se razvija, izpopolnjuje, torej izboljšuje. Vse, kar se neha razvijati, izpopolnjevati in izboljševati, kar torej dosega neko relativno popolnost, se razkrajja in poginuje, torej ne živi več. Popoln človek je mrtev človek!

Vera v slabega kakor popoln ga človeka je bolezen. Veruj v človeka, kakršen je, in veruj, bo boljši, boljši in boljši stajnjema. Veruj v človeka!

Ivan Molek:

V Fordovem kraljestvu

Vtisi iz Detroita in Kanade.

Z busom v Detroit.

(Dalje.)

V letu 1832 je zvezna vlada poklonila tukaj velik trakt zemlje skupini Ircev, ki so prišli iz Detroita (takrat je Detroit bil še pešica lesenih kolib, ki so se imenovali Fort Wayne). Irski so izsekali gozdove, spremenili divjo zemljo v polja in tukaj postavili prvo iz opeke zidano hišo v Michiganu, ki še danes stoji ob cesti in ima svoje prvotno ime "Walker Tavern." Sprva je bila oštarija v bližini cerkvice — Irski niso nikdar imeli cerkve brez šnopsarne kakor, nu seveda, naši dragi rojaki — danes pa je samo še nekaj muzej. Na najvišjem griču stoji "Walker Tavern," ki tudi spominja na one pionirske čase.

Takele monumente srečavaš, ko te gladka konkretna cesta vodi v Detroit.

Vojna bi bila stoodstotno prijazna, če je ne bi kalile avtomobilske nezgode na cesti. V dobri uri vožnje smo videli tri nesreče in vsaka je bila večja od druge.

Pri prvi je velik truck ležal sredi ceste prekužen in molil vse štiri od sebe. Bus ni mogel mimo in moral je narediti ovinek čez neko pokopališče. V drugem slučaju so trije avti sunili drug drugega in se grdo okressali. Zalosten prizor je pa nudi la tretja nesreča. Dva velika še nova avta sta ležala prevrjena in vsa razbita poleg ceste in zraven sta ležala možki in ženska v nezvesti s krvavima glavama. Nabrala se je precejšnja skupina ljudi, ki so skušali spraviti ranjenca k zavesti, toda nihče ni imel potrebne priprave in nihče ni vedel kaj bi storil; vlada je prava konfuzija. Naš "Pony" se je ustavil in soferji so dali vodo in obveze. Ne vem, da li sta nesrečnika prišla k zavesti ali sta umrla na cesti. Bus se ni smel dolgo muditi in pustil samo konfuzno množico za seboj.

"Tako je vsak dan" — je hladno pripomnil naš sofer. Znano je, da največ nesreč povzroči pretekanje: Avti se preteka, medtem pa ne pazijo na nasprotni promet. To jih spravi v konfuzijo. Naglo zavijejo v svojo vrsto, pri tem pa butnejo ob druge, ki prilete mimo. Tako se razbijajo in pobijajo, da je strah. Podozelske ceste so dnevno polne avtnih razvalin, ranjen-cev in mrlčev. Grozna šola prilagoditve k novim razmeram!

Mračilo se je že, ko se je na obzoru pojavil oblak dima in zasvetilo je tisoče luči. Detroit! Cesta se razširi in promet je večji. Bus vozi bolj počasi. Precej časa vzame, predno se prebrine skozi predmetja in skozi reke avtov po ulicah in bulevar-dih.

Prvi vtis, ki ga dobiš, ko na robu Detroita, je enak onem, ki ga imaš, ko prideš v Chicag. Milwaukee, Cleveland ali katerikoli drugo večje ameriško in-strijsko mesto: vidiš same ne-hiše, ki jih zidajo kakor za si-vo. V Detroitu pa mora biti vsa ekstra kontest za zidanje. Zid-ti, da imaš pred seboj divjo to-mo gradnje. Nove reziden- hiše, trgovska poslopja in to-ve ne zidajo kar kupoma in blo-ma; nove ulice tlakajo in celi-ki stanovanjskih hiš rastejo v-vseh straneh mesta. Če je znak toliko hvalisane prosperi-te, tedaj mora biti Detroit na-huncu blagostanja. Nekdo mi-met denar, če vse to gradi-kupeje. Kasneje se prepričaš, je to vtis le na zunaj — znotraj je pa gola spekulacija.

Drugi vtis, ko te avtomob-v po napehlih bulevardih navdajo glavni del mesta, imaš, da in v Detroitu vsak človek svoj to. Take avtne gneče ne v- zlepa niti v Chicagu, čeprav-tudi čikaške ulice polne mot-nih vozil. Takoj dobiš zav- da je Detroit središče avtne- dustrije na svetu; tukaj je Fo-dov kapital, torej je naravno, je v Detroitu največ avtomob-lov. Ali tudi ta vtis te v- Obišči ulice delavskih stanova- in našel boš na tisoče in tiso- siromakov, ki hodijo peš do ul- ne železnice. In cestna elektr- železnica v Detroitu je mest- last, ki obratuje — če odšte- graft — z dobrim dobičkom. dokazuje, da je v Detroitu vedno dosti ljudi, ki ne zmor- ali nočejo avtomobila — in z- njih bo menda prekleto malo.

"Na levo so Fordove tovar- v Highland Parku." je zadn-krat pojasnil naš sofer. Ni bi-treba pojasnila. Ogromen a- pis "Ford" med vrsto visok- dimnikov ti pove kaj je tam.

Nekaj minut pozneje se "F-ny" ustavi na svoji glavni s- staji pred hotelom Fort Wayn-Deseturne vožnje je kon- (Pravzaprav je bilo pol ure z-mude, pa kaj je to?)

(Dalje prihodnji.)

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Hibbing, Minn. — Narodni- — Naslov je: Narodna knjig- na, Ljubljana, Jugoslavija- To zadostuje.

Banditi cropali zlatarja- Milwaukee, Wis. — V so- hotela Schroeder, v kateri- stanoval David Zimmer, pre- sednik newyorške zlatar- tvrdke, so v torek vdri trije n- parji, pretepli in zvezali zlat- ja te odnesli draguljev v v- nosti \$150,000. Banditi so p- begnili brez sledu.

(Izvirno.)

Vse podlega pa razvoju, prav
tudi Jugoslavija.
Današnje stanje v državi je
takšno, kakršno pač danes
bre biti.

Velesojna.

Nesrečen četrtek. Četrtek 16. avgusta je bil v mokronoški kolici poln večjih in manjših nesreč. Po vstaji: Jože Teršinar Martinje vasi je padel s kolesa in domala obledel nezavesten. Slabše se je zgodilo Janezu roštnarju - Maročvanu iz iste vasi. Kolo težkega voza mu je odpreko obeh nog ter mu jih

Hjuda nenoča se je zgodila 21. avgusta zvečer v Drešnji vasi. Vnuc Cenc, 65letni hlapec pri vrnici Robert Diehl v Celju, je peljal s parom konj hmelj v Zace. Na povratku so se splašili konji in hlapec je padel tako nenadno pod konje in voz, da mu je dobesedno zmečkalo levo nogo. Dobil je tudi notranje poškodbe v trebuhu in na glavi. V bližnji javni bolnici so mu moali nogo pod kolenom odrezati. Cenc je služil pri Diehlu nad 25 let, bil je vester in marljiv hlapec.

ov pudev, od katerih je bilo po-
bljenih na deželi 330 milijon-
ov, medtem ko se je 123 mil-
inov izvozilo v inozemstvo. V
slednjem letu 1926-27 pa je
lo nakupljenih že 596 milijo-
ov pudev in v deželi se je po-
bilo 433 milijonov, a izvozilo
je v inozemstvo 158 milijo-
ov pudev. Letos pa se je na-
uplo do 1. aprila 574 milijo-
ov pudev, od katerih se je 540
milijonov porabilo na deželi in
izvozilo v inozemstvo samo 27
milijonov pudev.

RAZNE VESTI

Zenke sanja.
Mož, ves obupan: — Moji ženi se je snoči sanjalo o novem klobuku, danes pa sem že prejel svoj račun.

stvari ljudi, ki so si drznili izraziti svoje misli. Vendar so se pojavili neustrašeni možje, veliki duha, ki se v ljubezni do znanja in ranice niso strašili strove sil in se govorili odkrito: "O, črvi, ki si človek! Meniš, da si gospodar svetovja, vendar je ta tvoja Zemlja, ki jo obvladuješ, še neznana del vesolja: Vi, črvi! Ali neboško Solnce? Ono je, kar si okoli njega suče svet in najin naša Zemlja. Ono je središče vsemirja! A ne kloni radi njega, in ne preziraj matere Zemlje! Ona te je rodila, obdarila s

**POJASNILO DRUŠTVENIM
TAJNIKOM IN POŠILJATE-
LJEM RAZNIH NAZNANIL.**

Kadar pošljete listu Prosveta kakorinski ali naznanila in zahvale o smrti, tedaj vselej povejte v plunu, ali želite imeti plačan oglas ali kot navadno vest. Ako je priobčeno kot navadna vest, se izpusti iz naznanila vse osebne zahvale in imena posameznikov, ter se tako naznanilo priobči brezplačno. Kadar pa hočete imeti priobčeno celo vrsto pa po to oglas, za katerega se mora plačati, to velja za člane in za sbranske imen in drugih stvari, je članske. Nadalje velja isto tudi za razne prireditve, veselice, shode, itd. Vselej je treba povedati, ali hočete imeti plačan oglas ali samo navadno časnikarsko vest, tudi v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na kratko in se pove le važnejši del. Če pa naročite, da naj bo plačan oglas, se priobči vse, kar zahtevate. Isto tako velja za vsa druga naznanila, če se koga liče, ženitvene ponudbe, prodaje, itd. Za vse take stvari se mora vedno povedati, da naj bo to oglas, kolikor naj se isti priobči in da hočete zanj plačati. To pojmamo najem radi tega, ker je to sklep konvencije, da se potem ravnamo val, družstva, člani, naročniki in upravniki lista. Prosim, da to upoštevate in se po tem ravnamo. — Filip Godina, upravitelj.

Emil Lucka:

PRVA BOLEČINA

Roland in Lizika sta sedela na brvi, ki je peljala preko nizkega potoka. In sta čofotala z nogami po vodi. "Pazi!" je razburjeno zašepetal Roland. "Sedaj jo bom vjel!" — in daleč je stegnil svoj palec, da bi ga svetla ribica zgrabila. In res je prišla čisto blizu, pazljivo je opazovala Rolando, desno nogo, nenadoma pa se je premislila ter odplavala nazaj k svojim tovariščam, ki so jo poslane naprej kot izvidnico. Ničesar ni tam za posteno belico, je sporečila, nakar se je vsa tolpa poglala k bližnji akali, ne da bi se še enkrat ozrla na Rolandovala. Lizika je gledala žalostno za njimi. "Sedaj so odplavale proč!" — Toda Roland je menil, da bi velika riba prav gotovo zagrabila, ako se ne bi Lizika neprestano premikala. To jo je pa prepodilo! — "Nič se nisem premikala! Popolnoma mirno sem sedela!" je utajeno zakrivala Lizika ter odločno zmalajala z glavo, da sta ji dve rdeči kiti udarili ob lice. — "Premikala si se!"

Tedaj se je masčevala Lizika z zvezjo ter udarilo tako močno z nogo v vodo, da je posteno pokropila Rolanda. Seveda, tudi sebe. Roland je sprel to kot vojno napoved in tako so čofotali štiri noge tako dolgo, da ni bilo več suhega mesta na obeh vohajkojih se silah. Ko je hotela Lizika z enim udarcem preveč doseči, je zdrknila v vodo.

E. Werner:

Ob oltarju

Za "Prosveto" prevajal — A. Babec.

— Moj odlok ostane polnomočen! Kar se je govorilo med nami tremi, ostane za večno pokopano. Ti imaš v nadalje molčati napram vsem!

— Tudi na riziko Gunterjeve obsodbe?

— Odgovornost pade name! Ti imaš samo ubogati!

Benedikt se je vzravnil: — Ubogati in samo ubogati! To je vaš večni ukaz! Toda, dovolj je te sužnosti! Jaz ne morem in tudi nočem več ubogati! Ze v moji otroški dobi ste me vkovali v okove, postavili ste nevidno steno med mene in človeštvo in kadar sem se skušal temu upreti, ste me vedno spominjali prisage, s katero sem se zaobljubil cerkvi. Jaz sem to prisago držal, dani s tisočimi mukami, držal jo dotlej, dokler sem mislil, da bo samo meni v pogubljenju; zdaj pa, ko je čast in življenje še neke druge osebe na kocki, se bom izneveril svoji prisagi, ker nočem, da bi se jo še nadalje zlorabljalo! Vi sami ste mi odprli oči, da nisem te prisage položil Bogu, marveč vam, in vi ste tipti, ki ste jo zlorabili, ne jaz! Oltar, ki naj bi me vezal za vso večnost, vam ni bil nič, ko je šlo za to, da ste iztrgali mojo mater iz rok njenega moža; vi ste mi pokazali, kako se prelamljajo prisage, — zato se zdaj tudi jaz svoji izneverim!

Prelat je takoj izprevidel, da je tukaj zdaj vsako pregovarjanje prepozno; izrekel je še svojo zadnjo grožnjo, toda tudi to samo zato, da si obvaruje ugled:

— Torej formalna odpoved! Bomo že našli aredstva, s katerimi te bomo prisilili k pokorščini, odpadnik!

— Mene ne bo nihče več prisilil! Karkoli tudi sklene samostan, tega se ima bati samo menih, ki pokorno klone svojo glavo pred svojim predstojnikom. Toda vaša moč napram meni je končana v trenutku, ko iste več ne priznavam!

S temi besedami se je Benedikt obrnil ter zapustil sobo, ne da bi posvetil grofu še en sam pogled. Prelat je nekaj časa mrko molčal, mahoma pa mu zabljane slutnja v glavi.

— Prior! Ljudstvo na samostanskem dvorišču! On je vsega zmožen; — če izpregovori napram ljudstvu, ni ničesar več rešiti!

Odhitel je za njim, toda bilo je že prepozno. Bruno je naglo odšel iz prelatove sobe in je sedaj pravkar korakal po hodniku, ki je vodil na samostansko dvorišče. Ko je dospel že skoro na konec hodnika, mu je pa že prišla nasproti duhovščina, pred katero je korakal prior; za duhovščino so prihajali pogrebeli. Bruno je takoj uvidel nevarnost, ki mu preti tukaj sredi hodnika, kjer je bil odrezan od zunanjega sveta. Zato je moral izpregovoriti, moral je vreti svojo obtožbo v svet, preden ga doseže prelat. Vedel je, da je zdaj čas dragocen in da se je treba odločiti. Oko mu je vzplamtelo in dvignjene glave je hitel sprejeto naproti. Dospevali do pripravi, mu je položil roko na ramo ter izpregovoril jasno in glasno, da ga je bilo ališati po vsem hodniku:

— Ne onečakajte spomina pokojnega grofa, gospod prior! Vi ste ga umorili! Jaz sem bil priča zločina!

Vsem navzočim je zastala sap. Obdolžitev, ki je bila vržena sredi duhovščine, je u-

Za hip je skremžila usta, a takoj se je zavedla, se sklonila v vodi ter pokropila Rolanda v obraz, nato pa z zmagošljivim krikom skočila na travnik. Roland je skočil za njo ter jo že skoraj ujel za kito — tedaj je legla v travo ter zakrčila — da jo je pičila kača! Roland je smatral to za novo zvijačo, zakaj Lizika ga je duševno prekašala — toda res, temna žival je sedela na Lizikini nogi! Otroka sta jo pazljivo ogledovala in spoznala v njej gosenico. "Skočila je s kakega lista na tvojo nogo!" je razložil Roland. Poiskal je ostro preslico ter skušal žival obglaviti. Toda žival je spretno izmaknila glavo in Lizika je izrazila pomislek, da gosenici mogoče ne bi bilo všeč, ako bi ji ogredzali glavo. Mogoče bi celo vzgriznila in pa goseničina kri bi lahko umazala njegovo nogo. Tega pa ne mara! Roland je to uvidel, zagrabil velik list ter se zahrbtno približal sovražniku. Posrečilo se mu je, da je spravil gosenico na list, nato pa se je začelo usmrčevanje. Lizika se je oborožila z vijico, in grozna eksekucija je bila končana šele tedaj, ko je bila uboga grešnica raztrgana na drobne koščke.

Sedela sta drug poleg drugega ter se vprašujoče gledala. Roland je predlagal, naj bi nalovila mnogo metuljev ter jih natanknila na bilko, da bosta imela tak venec, kakor ga ima mati iz čebule v kuhinji. Skočila sta kvišku in začela loviti. A ujeta nista niti enega metulja. Nenadoma pa je Lizika zakrčila,

da je izgubila svoje čevlje in svoje nogovce. Otroka sta letela k potoku, kjer je ležalo izgubljeno. Lizika je že hotela steči preko brvi, toda Roland je zadržal in pojasnil, da bi bilo boljše jezdit preko brvi. Takoj je tudi izpeljal svojo misel ter prejezdil brv, in Lizika za njim, vsa rdeča od razburjenja. Še parkrat sta jezдила sem in tje ter divje kričala. Nato je hotela Lizika smukniti v čevlje, toda Roland je predlagal, naj vrže čevlje najprej v potok, da bodo polni vode. Liziki je to ugajalo. "Mogoče bodo prišle sedaj ribe?" je menil Roland, ko sta ležala na trebuhu in zrla v vodo. "Gotovo bodo hotele pogledati in zleisti v čevlje? A biti moras popolnoma tihi!" Lizika je zadržala sapo — toda nobena riba se ni zmenila za čevlje v vodi.

"Rumena piška je mrtva!" — Vsa zasopla je prihitela Nana. Njeno sporočilo je vzbudilo največje zanimanje. — "Popolnoma mrtva?" — "Ali zares mrtva?"

"Ker je bila tako poredna!" je pojasnila Nana vsa blažena. "Zato je sedaj mrtva!"

Seveda si je bilo treba sedaj takoj ogledati mrtvo piško! Zakaj nihče izmed njih še ni videl kakke mrtve piške. Roland in Nana sta hitro stekla tja, dočim predpasnikom ter si spretno ovila trakove okoli telesa. "Vidiš! Jaz sem žena!" Lizika je bila tako razburjena, da ni uporabila rute, temveč jo je vlekla za seboj. "Jaz sem žena! Kaj ne, Roland?"

Lizika in Nana sta stali pred možem. Nenadoma sta se zresnili, nista več cepetali, bilo jima je nekako tesno pri arcu.

Nana si je lepo popravila rdeči predpasnik na glavi, tako da so gledali izpod njega lepi svetli lasje. Imela je smehljaj, ki je pomiril očeta, kadar jo je hotel kaznovati, in ki je sedaj skušal pridobiti Rolanda. Lizika, ki je bila eno leto mlajša, je imela le svojo otroško neumnost in zavest pravične stvari. "Jaz sem vendar žena, in ti si teta!"

Roland se je obotavljal. Toda nenadoma je zagrabil Nana za roko ter zbežal — ona z njim radevolje in ponosna, ona izvoljena! Otroka sta bežala, Lizika je ostala zadaj. "Jaz sem vendar žena!" Roland in Nana sta dospela do jabolane. Lizika je hitela za njima po strmi poti. Tedaj se je Nana ozrla. "Sedaj greš lahko k svoji materi!" V njenih ametistastih očeh ni bilo več zapeljivega smehljaja, temveč zmagošlavje in trdota. "Kaj ne, Roland, sedaj Lizike ne potrebuje več?" — Trdno ga je držala.

Roland je širokoustno ponovil, kar je rekla Nana: "Le pojdi k svoji materi!" "Vidiš! Sedaj veš!" je potrdila Nana. Lizika je stala tu — zavržena...

Z nepojmljivo težo je padla na njeno srce ta sprememba arede. Njene oči so zalile solze. Žalostno so ji visele kite ob ušesih. Lizika se je obrnila, šla najprej počasi po stezi, nato pa se je spustila v tek. — "Mama! Mama! Jaz sem vendar žena! Noče se poročiti z menoj!" — Divje je zalhtela in stekla po stopnicah. In ko je že dospela v varno materino naročje, je še vedno ihto ponavljala svoj obupni: "Mama! Mama! Jaz sem vendar žena!"

Zena in avto. — Verjemite mi, da imam avto raje nego ženo. — Zares? — Seveda. Avto šofiram sam, žena se pa ne pusti šofirati. Če se peljem z avtomobilom, me vsi zavidajo, če grem pa z ženo na izprehod, se vsem smilim. In še eno prednost ima avto pred ženo: V petih letih zadostuje preplekati ga enkrat, žena se pa vsak dan pleka.

Pošte restante. — Ali je prišlo zame pismo pod št. D. 5.000? — D. 5.000 ne, pač pa je tu DD 500. — Kar dajte mi to pismo. Moja žena namreč malo jeclja.

gami. Močeno so jo ogledovali otroci, in Nana je bila zelo ponosna, da je to njena piška. — "Ker je bila vedno tako poredna in ni hotela jesti!" je prepričevalno rekla. "Zato so jo druge umorile!"

"Kaj bo sedaj z njo?" je vprašal Roland.

"Mogoče bo pokopana?" je rekla Lizika. Nana ni vedela in mati je rekla: "Pokopana!"

"Sedaj pa se igraymo poroko!" je zakrčila Lizika in začela skakati, da so ji kite udarjale ob nos.

"Da, poroko!" — Nana je ploskala z rokami in Roland je začel kričati, a ni bilo mogoče razumeti besede.

"Lepo se moramo obleči za poroko!"

"Moja mama nama bo dala modro ruto in rdeči predpasnik!" — Deklici sta planili po stopnicah k Lizikini materi, Roland pa ju je počakal spodaj. Kmalu sta se vrnil. Vaaka je imela nekaj, Lizika modro ruto, Nana pa velik, rdeč predpasnik z modrimi trakovi.

"Sedaj pa na vrt!" Otroci so stekli po vrtu, da so bili dovolj daleč od hiše.

"Ti si teta!" je izjavila Lizika. "In jaz sem žena!"

Toda Nana ni bila zadovoljna s to določitvijo. "Ne, jaz sem žena." Pokrila si je glavo z rdečim predpasnikom ter si spretno ovila trakove okoli telesa. "Vidiš! Jaz sem žena!" Lizika je bila tako razburjena, da ni uporabila rute, temveč jo je vlekla za seboj. "Jaz sem žena! Kaj ne, Roland?"

Lizika in Nana sta stali pred možem. Nenadoma sta se zresnili, nista več cepetali, bilo jima je nekako tesno pri arcu.

Nana si je lepo popravila rdeči predpasnik na glavi, tako da so gledali izpod njega lepi svetli lasje. Imela je smehljaj, ki je pomiril očeta, kadar jo je hotel kaznovati, in ki je sedaj skušal pridobiti Rolanda. Lizika, ki je bila eno leto mlajša, je imela le svojo otroško neumnost in zavest pravične stvari. "Jaz sem vendar žena, in ti si teta!"

Roland se je obotavljal. Toda nenadoma je zagrabil Nana za roko ter zbežal — ona z njim radevolje in ponosna, ona izvoljena! Otroka sta bežala, Lizika je ostala zadaj. "Jaz sem vendar žena!" Roland in Nana sta dospela do jabolane. Lizika je hitela za njima po strmi poti. Tedaj se je Nana ozrla. "Sedaj greš lahko k svoji materi!" V njenih ametistastih očeh ni bilo več zapeljivega smehljaja, temveč zmagošlavje in trdota. "Kaj ne, Roland, sedaj Lizike ne potrebuje več?" — Trdno ga je držala.

Roland je širokoustno ponovil, kar je rekla Nana: "Le pojdi k svoji materi!" "Vidiš! Sedaj veš!" je potrdila Nana. Lizika je stala tu — zavržena...

Z nepojmljivo težo je padla na njeno srce ta sprememba arede. Njene oči so zalile solze. Žalostno so ji visele kite ob ušesih. Lizika se je obrnila, šla najprej počasi po stezi, nato pa se je spustila v tek. — "Mama! Mama! Jaz sem vendar žena! Noče se poročiti z menoj!" — Divje je zalhtela in stekla po stopnicah. In ko je že dospela v varno materino naročje, je še vedno ihto ponavljala svoj obupni: "Mama! Mama! Jaz sem vendar žena!"

Zena in avto. — Verjemite mi, da imam avto raje nego ženo. — Zares? — Seveda. Avto šofiram sam, žena se pa ne pusti šofirati. Če se peljem z avtomobilom, me vsi zavidajo, če grem pa z ženo na izprehod, se vsem smilim. In še eno prednost ima avto pred ženo: V petih letih zadostuje preplekati ga enkrat, žena se pa vsak dan pleka.

Pošte restante. — Ali je prišlo zame pismo pod št. D. 5.000? — D. 5.000 ne, pač pa je tu DD 500. — Kar dajte mi to pismo. Moja žena namreč malo jeclja.

OPOROKA

Gospodar je pridušeno kriknil in povesil roko s časopisom. "Kaj ti je?" ga je vprašala gospa.

"Meni nič. A zgodilo se je nekaj nezasišanege: Mina je zadela."

"Zadela? Kaj pa?"

"Oh, kaj! Pred nekaj tedni, saj veš, me je Mina vprašala za svet, kako bi najbolje naložila svoje prihranke. Dejal sem ji, naj kupi srečko. No — in zdaj le berem, da je ta srečka s številko 328,328,328 zadela glavni dobitke. Mina je dobila 100 tisoč frankov."

O, Bog pomagaj!" je zajela gospa. "100 tisoč frankov, ona, Mina, ki smo jo potegnili tako rekoč iz blata."

"Iz blata ne," je dejal gospod, "rekli smo ji le, naj gre od tam proč, da ji bo pri nas bolje."

"To je vseeno. Pa za gotovo veš, da je zadela?"

Gospod je odprl predal in vzel srečko v roke. "Tu pogledaj, črna na belem: 328,328,328. Vsaak dvom je izključen. Prosila me je, naj ji spravim srečko, da je ona ne bi izgubila."

"100 tisoč frankov," je ponovila gospa. "Kako bi jih bili potrebni! Pa jih zadene ta Mina! Kaj pa bo z njimi? Ne, to ni pravilno!"

"Če bi bilo vse, kar se zgodi, pravično, tedaj bi se prokleto malo zgodilo. Je pripomnil gospod. "Treba je Mino obvestiti."

"Jaz pa moram brž v posredovalnico po drugo služkinjo. Gospodična bo zdaj od samih obrestih živeža in..."

Gospodična, ali bolje, Mina, pa je povsem mirno sprejela novico o bogastvu, tako mirno, da je bilo dvojje mogoče: ali da nima nobene domišljije, ali pa, da se je že povsem odrekla dobrotam tega sveta. S svojimi črnimi prti je segla po srečki in brez vsakega razburjenja je vprašala svoja delodajalca, ali sme iti popoldne ven.

"Pa seveda," je dejal gospod. "Zdaj boste šli pač stran od nas, kajne?"

Mina ni nobene zinila. Okrenila se je na svojih nizkih petah in svečanostno odšla iz sobe. Gospod in gospa sta se osuplo spogledala. Ko se je Mina čez tri ure povrnila, ju je našla še vedno na istem mestu. Mina pa je bila povsem drugačna v obraz, oči so ji iskrale, in lica so ji bila rdeča. Ni se dalo dognati, ali je bila v "ročkah," ali je tako prišla ali pa je bila tako razburjena.

"No Mina?" je vprašal gospod. "Moj Bog," je dejala Mina.

Potem je oba pozorno pogledala in rekla:

"Sklenila sem, da ostanem, če Vam je prav. Kam bi pa šla?"

Nobenega nimam več. In če boste dobri z menoj, Vam zapustim po smrti vse svoje premoženje. Ste zadovoljni?"

"Oh, Mina!" je vzkliknila gospa.

"Sedite!" je dejal gospod in jo potisnil v naslanjač.

Odsihmal je bilo v hiši vse narobe. Doselej je služila Mina, zdaj sta pa gospod in gospa služila pri Mini.

Najprej se je Mina pritožila, da so težka dela preveč naporna zanj in ji povzročajo bolečine v križu. Zato je zdaj gospod snal parkete in donašal premog iz kleti. Potem ni hotela več pomivati in likati; gospa je morala kupiti poseben pralni stroj in je odlej sama prala. Mini tudi ni prišlo obmorsko ozračje in zato so odšli vsi v hribe na počitnice. Tu si je Mina zlomila nogo in gospodarja sta jo dala lečiti na svoje stroške. "Saj bi sama lahko plačala zdravnika," je dejala Mina, "pa se nočem dotakniti denarja; boste po moji smrti vsaj več podedovali."

Zaradi zlomljene noge je imela dober izgovor, da ni hodila več na trg in nato v šesto nadstropje. Odkazali so ji sobo za tujece. Soba ji je bila tako všeč, da je do desetih popoldne ostala v postelji in se že s kurami spravila vanjo, a gospa je pripravljala mrzlo večerjo in se mučila s pomivanjem. To udobno življenje je trajalo deset let. Zdaj je imela Mina bele roke, gospa pa rdeče. Mina se je zredila, gospod in gospa sta pa shujšala. Če sta se pritoževala, pa sta koj umolknila, ko jima je Mina namignila o svoji poslednji volji.

Slednjič je Mina resno zbolela in videti je bilo, da bo umrla. Brez strahu je vprašala zdravnika, koliko časa ji je še živeti.

"Komaj dve uri!" je dejal zdravnik. "Kar sprijazniti se morate s to mislijo."

"Ah, saj mi ni nič za to," je odvrnila Mina in poklicala gospodarja, a gospa je postelja. Vsa onemogla od dela in prečutih noči sta pokleknila pred posteljo. Mina je zašepetala:

"Nočem prej umreti, preden vam ne povem..."

"Le govorite, Mina..."

... da je bilo tisto v časopisu pred desetimi leti tiskovna pomota. Ni zadela številka 328,328,328, ampak številka 327-327,327. V banki so mi bili to takoj povedali."

"O, Bog pomagaj!" je zajel gospod, a gospa je omedlela. "Torej ste naju osepili! In niste zadeli glavnega dobitka!"

"Mislite?" je rekla Mina. "Nič ne vem." Nasmehnila se je, prekrizala spočite roke na prsih in umrla.

(Francosko G. Beaumont.)

NAROČITE SI KNJIGO "AMERISKI SLOVENCI"

SEST DNI PREKO OCEANA
Najkrajše in najbolj udobna pot na parobladu na evropskih parobladih.
FRANCE, 14. sept. - 5. okt.
(Ob polnoči.)
PARIS, 21. sept. - 12. okt.
(Ob polnoči.)
Ille de France, 28. sept. - 19. okt.
(Ob polnoči.)
Najkrajša pot po letenici. Vselej je v poštini kabini s vsemi modernimi udobnostmi. — Pileta in slava francoske kuhinje. Izredno nizke cene.
Vprašajte kateregakoli pooblaščenega agenta ali
FRENCH LINE
213 N. Michigan Ave.
Chicago, Ill.

Izvrstno za slabotne, nervozne in nemožne ljudi

gurni, da dobi pravi Nuga-Tone. (Alo.)
Moje in žene, ki se slabotni, bolni, nervozni, izčrpani in pobjti, bi moral jesti Nuga-Tone, to čudododelno zdravilo je krediva zdravilo in sil. To izvrstno zdravilo vsebuje omerno najboljših zdravil, ki so znane medicini, vendar ne vsebuje nobene opojne snovi, ki bi vplivala na življenje in ne vsebuje nobene opojne snovi, ki bi vplivala na življenje in ne vsebuje nobene opojne snovi, ki bi vplivala na življenje.

NAROČNIKI POZOR

Znamenje (August 31-28) pomeni, da vam je naročnina potovala ta dan. Pomorite jo ravnokarno, da vam lista ne utavismo. Ako lista ne prejme, je mogoče vstavljen, ker ni plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vled napake, ali pa je dopet vrajen. Odklepe naša lista — nobena več ne more zavest Nuga-Tone. (Alo.)

Naročnina na celo leto je \$6.00, na pol leta pa \$3.00. Član S. N. P. J. doplačajo \$4.80, eto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Clevela leto \$7.50, pol leta \$3.75, za leto \$6.30.

Za Evropo niane za pol leta \$4.50, za vso leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.75, lani doplačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto \$1.50.

Narpočnico lahko tudi sam pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA"

2557 S. Lawrence Ave.

CHICAGO, ILL.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA NSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časmike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmernne, unijako delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2557-59 So. Lawrence Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTМЕНA POJASNILA